

PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ BANCI ZA OBNOVU I RAZVITAK

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim Zakonom

1) Važeći Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak objavljen je u Narodnim novinama Republike Hrvatske (dalje: RH) broj 33/92., 76/93., 108/95. i 8/96.

Zakonom je osnovana Hrvatska banka za obnovu i razvitak (dalje: HBOR) kao državna investicijska banka, utvrđen je njezin osnivački kapital i djelatnosti, podrobnije razrađen posao kreditiranja i osiguranja izvoznih poslova te utvrđena tijela HBOR i njihove ovlasti.

Zakonom je HBOR-u dan niz zadataka od temeljnog značenja za obnovu i razvitak RH i to prvenstveno provođenje kreditiranja projekata obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva, kreditiranja obnove i izgradnje stanova i obiteljskih kuća te objekata infrastrukture, kreditiranje izvoznih poslova, kao i osiguranje izvoznih poslova od nekomercijalnih rizika.

Kroz dosadašnje djelovanje od 1992. godine do danas HBOR je izrastao u jednog od nositelja obnove i razvitka gospodarstva RH i to, kako velikog gospodarstva koje je ratom stradalo, tako i malog i srednjeg privatnog poduzetništva.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o HBOR-u (NN 108/95) HBOR je dobio u zadatak i obavljanje poslova osiguranja izvoznih poslova od nekomercijalnih (političkih) rizika, a s aktivnostima u području osiguranja izvoznih poslova HBOR je započeo u rujnu 1998. godine. HBOR u ime i za račun RH osigurava izvozne poslove od političkih i komercijalnih rizika, odnosno od neutrživih i utrživih rizika. U obavljanju poslova osiguranja izvoza, HBOR se, osim vlastitim općim uvjetima osiguranja, uobičajeno rukovodi i međunarodno prihvaćenim načelima osiguranja izvoza i izvoznih kredita, utvrđenim u OECD Sporazumu i Pravilima Bernske unije.

2) Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europskih zajednica i njihovih država članica (dalje: SSP), potpisan u Luksemburgu 29. listopada 2001. godine, RH se obvezala uskladiti postojeće zakone i buduće propise o zaštiti tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom Europske unije (čl. 70. SSP-a). Člankom 69. SSP-a utvrđeno je kako će usklađivanje na području tržišnog natjecanja započeti danom potpisivanja SSP-a (29. listopada 2001. g.), a ne tek danom stupanja SSP-a na snagu (01. veljače 2005. g.).

Temeljem gore navedenih obveza preuzetih SSP-om, u RH je 2. travnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o državnim potporama (NN 47/03) te 6. kolovoza 2003. godine Uredba o državnim potporama (NN 121/03). Radi daljnje prilagodbe Zakona i Uredbe o državnim potporama pravnoj stečevini EU isti su izmijenjeni i dopunjeni te je 6. prosinca 2005. godine stupio na snagu novi Zakon o državnim potporama, a 13. svibnja 2006. godine nova Uredba o državnim potporama. Isti propisuju uvjete pod kojima se određene djelatnosti države i osoba u njenu vlasništvu smatraju dopuštenim državnim potporama.

U provođenju poslova kreditiranja HBOR je uskladio svoje aktivnosti (programe kreditiranja) s propisima o državnim potporama odnosno kriterijima iz članka 70. stavka 2. SSP-a donošenjem Pravilnika o osnovnim uvjetima financiranja pojedinih ciljnih skupina (dalje: Pravilnik). Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je, temeljem odluke donesene na 57. sjednici Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja održanog 16. ožujka 2006., donijela rješenje Klasa: UP/I 430-01/2006-09/01, Urbroj: 580-03-06-17-07, kojim se odobrava prijedlog Pravilnika jer je isti sukladan propisima o državnim potporama. Usvajanjem i primjenom Pravilnika, HBOR je uskladio svoje poslovanje u dijelu kreditiranja s propisima o državnim potporama, slijedom čega je došlo do izmjena pojedinih HBOR-ovih programa kreditiranja.

S obzirom na obvezu primjene propisa pravne stečevine EU iz područja tržišnog natjecanja preuzetih SSP-om i prije stupanja u punopravno članstvo Europske unije (isti su transponirani u nacionalno zakonodavstvo u obliku Zakona o državnim potporama i Uredbe o državnim potporama), te prilagodbe poslova osiguranja izvoza važećim propisima i međunarodno preuzetim obvezama RH, nameće se potreba prilagodbe zakonodavnog okvira djelovanja HBOR-a, odnosno usklađenja istog s pozitivnim propisima i međunarodno preuzetim obvezama RH.

Usklađenje poslovanja HBOR-a s pravnom stečevinom potrebno je i zbog obveza koje proizlaze iz pregovora o pristupanju RH Europskoj uniji u okviru kojih se potreba prilagodbe poslovanja HBOR-a pravnoj stečevini EU utvrdila u sljedećim poglavljima pregovora: 8. Tržišno natjecanje, 20. Poduzetništvo i industrijska politika i 30. Vanjski odnosi. Sudjelovanjem predstavnika HBOR-a u postupku analitičkog pregleda zakonodavstva (*screening*) za poglavlje 8. i 30. utvrđena je potreba usklađenja Zakona o HBOR-u u dijelu osiguranja izvoza od nekomercijalnih rizika.

3) Osim prethodno opisanih, međunarodno preuzetim obvezama uvjetovanih prilagodbi, izmjena postojećeg uređenja statusa i položaja HBOR-a potrebna je i zbog nekih postojećih zakonskih rješenja uređenih na neodgovarajući način te zbog uređenja nekolicine do sada nereguliranih pitanja iz djelokruga poslovanja HBOR-a.

Također, od 1995. godine nadalje došlo je do određenih pravno-terminoloških promjena u hrvatskim zakonskim tekstovima, koje je na odgovarajući način potrebno prenijeti i u Zakon o HBOR-u.

Republika Hrvatska zaključno s listopadom 2006. godine na osnovu važećeg Zakona o HBOR-u uplatila je u cijelosti temeljni kapital HBOR-a u iznosu od 3.700.000.000,00 kn. Kako bi se osigurao daljnji planirani rast aktive HBOR-a te razvojni ciljevi kreditiranja gospodarstva kroz poticajne kamatne stope te kako bi se sačuvala vrijednost kapitala, predloženo je povećanje temeljnog kapitala HBOR-a na iznos od 7.000.000.000,00 kn. Osim navedenog, prijedlog zakona određuje da o dinamici uplate temeljnog kapitala odlučuje RH (umjesto dosadašnjeg rješenja prema kojem o tome odlučuje Vlada RH), čime se Zakon o HBOR-u dovodi u sklad s postojećim propisima temeljem kojih državni proračun donosi predstavničko tijelo, odnosno Hrvatski sabor. Utvrđuje se također da se temeljni kapital HBOR-a ne može dijeliti, prenositi niti zalagati, čime se potvrđuje sadašnja situacija te štiti stopostotno državno vlasništvo nad HBOR-om.

Novim prijedlogom Zakona o HBOR-u odredbe o jamstvu RH za obveze HBOR-a precizirane su na način da je jamstvo RH definirano kao bezuvjetno, neopozivo i plativo na prvi poziv te da je obveza RH kao jamca solidarna i neograničena. Ujedno se novim rješenjem jasnije utvrđuje valjanost jamstva na temelju samog zakona, bez potrebe izdavanja posebne jamstvene isprave, premda ista u slučaju potrebe može biti izdana. Naime, Republika Hrvatska je u razdoblju od 1992. godine do danas jamčila za obveze HBOR-a trideset puta, od čega su korisnici jamstava (kreditori) u dvadeset slučajeva zahtijevali izdavanje posebne isprave o jamstvu, budući u postojećem Zakonu o HBOR-u nije jasno navedeno kako izdavanje posebne isprave nije potrebno, a niti je specificirana priroda jamstva. Iz tog razloga su postupci zaduženja HBOR-a, uzimanjem kredita i izdavanjem obveznica, potrajali duže (zbog provođenja postupka ishođenja jamstvene isprave) što je u nekoliko slučajeva onemogućilo HBOR-u korištenje povoljnije situacije na međunarodnim tržištima. Potrebno je također naglasiti da po zakonskom jamstvu RH za obveze HBOR-a jamac odnosno RH nikada nije bila pozvana na plaćanje.

Djelatnosti HBOR-a uređene su tako da HBOR prati strategiju i ciljeve razvoja RH. U odnosu na važeći Zakon, iz zadaća HBOR-a brisana je obnova stambenog fonda koja je prije znatnog vremena prešla u resor državne uprave, a dodano je financiranje malih i srednjih poduzetnika te zaštite okoliša.

Nadzorni odbor HBOR-a, prema prijedlogu novog Zakona o HBOR-u, sastoji se od devet članova (kao i prema važećem Zakonu), od čega pet ministara u Vladi RH. Ministar nadležan za financije i ministar nadležan za gospodarstvo obavezni su članovi Nadzornog odbora, a preostala tri ministra imenuje Vlada RH. Ovakvim rješenjem se također nastoji izbjeći neusklađenost Zakona u slučaju promjene resora između ministarstava ili spajanja nekih resora unutar jednog ministarstva (što je trenutno slučaj), kao i u slučaju promjene naziva samih ministarstava. Preostali članovi Nadzornog odbora su, kao i do sada, predsjednik Hrvatske gospodarske komore i tri zastupnika Hrvatskog sabora.

b) Posljedice koje će proisteći donošenjem Zakona

Suština predloženog Zakona je prilagodba zakonodavnog okvira djelovanja HBOR-a kao državne banke pravnoj stečevini Europske unije, reguliranje obavljanja poslova osiguranja i reosiguranja izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika te sadržajno, terminološko, strukturno i nomotehničko uređenje Zakona iz 1992. godine koji je u više navrata (1993., 1995. i 1996. godine) dopunjivan i mijenjan, odnosno ispravljan. Potrebno je stoga objediniti sve izmjene i dopune u jedinstvenu, sistematičnu i logičnu cjelinu. Obzirom na višekratne izmjene i dopune Zakona, predlaže se donošenje novog Zakona o HBOR-u, čijim stupanjem na snagu bi prestao važiti sada postojeći Zakon.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Ovim Zakonom predlaže se temeljni kapital HBOR-a u iznosu 7.000.000.000,00 kuna (sedam milijardi kuna) što predstavlja povećanje u iznosu 3.300.000.000,00 (tri milijarde tri stotine milijuna kuna). Uplata temeljnog kapitala izvršavati će se iz sredstava državnog proračuna u razdoblju od 2007. do 2019. godine s predviđenom dinamikom od 215 milijuna kuna u 2007. godini, te 250 milijuna kuna u ostalim godinama. Točan iznos uplate sredstava u pojedinoj godini utvrđivati će se državnim proračunom Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 161. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora, predlažemo donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku obzirom da se radi o usklađivanju s propisima Europske unije.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ BANCI ZA OBNOVU I RAZVITAK

Predmet Zakona

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju položaj, poslovi, vlasništvo, ovlaštenja i ustroj Hrvatske banke za obnovu i razvitak kao posebne financijske institucije.

Položaj i cilj Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Članak 2.

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak je razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske.
- (2) Cilj Hrvatske banke za obnovu i razvitak je poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva.

Tvrtka i sjedište

Članak 3.

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak posluje pod tvrtkom "Hrvatska banka za obnovu i razvitak" i pod skraćenom tvrtkom "HBOR".
- (2) U poslovanju s inozemstvom Hrvatska banka za obnovu i razvitak može se koristiti tvrtkom na engleskom jeziku koja glasi "Croatian Bank for Reconstruction and Development".
- (3) Sjedište Hrvatske banke za obnovu i razvitak je u Zagrebu.
- (4) Hrvatska banka za obnovu i razvitak ima pečat koji sadrži tvrtku, skraćenu tvrtku i sjedište.

Pravna osobnost

Članak 4.

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak je pravna osoba javnog prava i ne upisuje se u sudski registar.
- (2) Nad Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak ne može se provoditi stečaj niti likvidacija. Hrvatska banka za obnovu i razvitak može prestati s radom samo na temelju posebnog zakona.

Temeljni kapital**Članak 5.**

- (1) Temeljni kapital Hrvatske banke za obnovu i razvitak iznosi 7.000.000.000,00 kuna.
- (2) Temeljni kapital iz stavka 1. ovoga članka uplaćuje Republika Hrvatska iz državnog proračuna.
- (3) Temeljni kapital Hrvatske banke za obnovu i razvitak čini jedan poslovni udio, koji se ne može dijeliti, prenositi niti zalagati i u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske.

Članstvo u trgovačkim društvima i međunarodnim organizacijama**Članak 6.**

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak može osnivati i biti članica trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.
- (2) Hrvatska banka za obnovu i razvitak može biti članica međunarodnih financijskih institucija te međunarodnih organizacija nadležnih za područja poticanja razvitka gospodarstva i sudjelovati u njihovom radu.
- (3) Odluku o članstvu u društvima i organizacijama iz ovoga članka donosi Nadzorni odbor Hrvatske banke za obnovu i razvitak.

Pribavljanje sredstava**Članak 7.**

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak pribavlja sredstva izdavanjem dužničkih vrijednosnih papira te uzimanjem zajmova i kredita.
- (2) Hrvatska banka za obnovu i razvitak može pribavljati sredstva u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

Odgovornost za obveze**Članak 8.**

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak odgovara za svoje obveze cijelom svojom imovinom.
- (2) Republika Hrvatska jamči za obveze Hrvatske banke za obnovu i razvitak bezuvjetno, neopozivo i na prvi poziv te bez izdavanja posebne jamstvene isprave.
- (3) Odgovornost Republike Hrvatske kao jamca za obveze Hrvatske banke za obnovu i razvitak iz stavka 2. ovoga članka je solidarna i neograničena.

Oporezivanje

Članak 9.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak nije obveznik poreza na dobit.

Predmet poslovanja

Članak 10.

- (1) Svojim poslovanjem Hrvatska banka za obnovu i razvitak, u okviru svojih ovlasti i nadležnosti, potiče sustavni, održivi i ravnomjieran gospodarski i društveni razvitak, sukladno općim strateškim ciljevima Republike Hrvatske.
- (2) Djelatnosti Hrvatske banke za obnovu i razvitak prvenstveno su:
 1. financiranje obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva,
 2. financiranje infrastrukture,
 3. poticanje izvoza,
 4. potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva,
 5. poticanje zaštite okoliša,
 6. osiguranje izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika.
- (3) U cilju obavljanja djelatnosti iz stavka 2. ovoga članka Hrvatska banka za obnovu i razvitak:
 1. odobrava kredite i druge plasmane,
 2. izdaje bankarska i druga jamstva,
 3. zaključuje ugovore o osiguranju i reosiguranju,
 4. ulaže u dužničke i vlasničke instrumente,
 5. obavlja i druge financijske poslove i usluge u svrhu provedbe djelatnosti određenih ovim člankom.
- (4) Vlada Republike Hrvatske može povjeriti Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak obavljanje i drugih financijskih poslova, ako ocijeni da je to u interesu Republike Hrvatske.
- (5) Djelatnost i poslove iz ovoga članka Hrvatska banka za obnovu i razvitak obavlja sukladno propisima o državnim potporama.
- (6) Djelatnosti iz stavka 2. točke 6. te poslove iz stavka 3. točke 3. ovoga članka Hrvatska banka za obnovu i razvitak obavlja u ime i za račun Republike Hrvatske. Način obavljanja navedenih djelatnosti i poslova pobliže utvrđuje Vlada Republike Hrvatske posebnim propisom.

Način obavljanja djelatnosti i upravljanje rizicima

Članak 11.

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak svoje djelatnosti provodi izravno i neizravno, putem banaka i drugih pravnih osoba.

- (2) Hrvatska banka za obnovu i razvitak poslove iz članka 10. stavka 3. i 4. ovoga Zakona obavlja u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.
- (3) Odobreni krediti, izdana jamstva i drugi poslovi Hrvatske banke za obnovu i razvitak moraju biti osigurani na način uobičajen u bankarskom poslovanju.
- (4) Hrvatska banka za obnovu i razvitak rizike u poslovanju svodi na najmanju mjeru, rukovodeći se načelima bankarskog poslovanja.

Financijsko poslovanje

Članak 12.

- (1) Hrvatska banka za obnovu i razvitak ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti.
- (2) Dobit poslovne godine raspoređuje se u rezerve Hrvatske banke za obnovu i razvitak.
- (3) Kada, na zahtjev Vlade Republike Hrvatske, Hrvatska banka za obnovu i razvitak odobri plasman ispod tržišnih uvjeta, Republika Hrvatska će iz državnog proračuna naknaditi Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak razliku do visine prihoda koji bi bili ostvareni plasmanom pod tržišnim uvjetima.
- (4) Odluka Vlade Republike Hrvatske sa zahtjevom iz prethodnog stavka mora sadržavati i odredbu o visini, načinu i vremenu uplate razlike prihoda.

Tijela Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Članak 13.

Tijela Hrvatske banke za obnovu i razvitak jesu Uprava i Nadzorni odbor.

Sastav Uprave i mandat

Članak 14.

- (1) Uprava Hrvatske banke za obnovu i razvitak sastoji se od tri člana. Članove Uprave imenuje i opoziva Nadzorni odbor, od kojih jednog imenuje za predsjednika Uprave.
- (2) Mandat predsjednika i članova Uprave traje pet godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Zastupanje i odlučivanje

Članak 15.

- (1) Uprava zastupa, vodi poslove i raspolaže imovinom Hrvatske banke za obnovu i razvitak sukladno ovom Zakonu i Statutu Hrvatske banke za obnovu i razvitak (u daljnjem tekstu: Statut).

- (2) Hrvatsku banku za obnovu i razvitak zastupaju skupno predsjednik i jedan član Uprave, ili dva člana Uprave.
- (3) Za zastupanje u određenim poslovima, Uprava može ovlastiti i druge osobe.
- (4) Uprava donosi odluke natpolovičnom većinom glasova svih članova.
- (5) Način rada Uprave utvrđuje se Statutom i Poslovnikom o radu Uprave.

Prava i obveze predsjednika i članova Uprave

Članak 16.

- (1) Predsjednik Uprave ima prava, obveze i ovlaštenja utvrđena ovim Zakonom i Statutom. Predsjednik Uprave rukovodi radom Uprave i predsjedava sjednicama Uprave, usklađuje ovlaštenja i odgovornosti u HBOR-u te u ime Uprave podnosi izvješća Nadzornom odboru.
- (2) Svaki član Uprave ima djelokrug ovlaštenja i zaduženja koja mu, u skladu s ovim Zakonom i Statutom, posebnom odlukom dodijeli predsjednik Uprave. Zaduženja članova Uprave mogu se u tijeku mandata mijenjati i ponovo utvrđivati.
- (3) Prava i obveze predsjednika i članova Uprave, uključujući plaću i ostala materijalna prava, utvrđuju se ugovorom između predsjednika, odnosno člana Uprave i Hrvatske banke za obnovu i razvitak, koju pritom zastupa predsjednik Nadzornog odbora.

Nadzorni odbor

Članak 17.

- (1) Nadzorni odbor Hrvatske banke za obnovu i razvitak sastoji se od devet članova.
- (2) Nadzorni odbor čini pet ministara Vlade Republike Hrvatske od kojih su ministar nadležan za financije i ministar nadležan za gospodarstvo obvezni članovi Nadzornog odbora, a preostala tri ministra u Nadzorni odbor imenuje Vlada Republike Hrvatske između ministara nadležnih za razvitak, turizam, poljoprivredu, zaštitu okoliša ili graditeljstvo.
- (3) Hrvatski sabor imenuje u Nadzorni odbor Hrvatske banke za obnovu i razvitak tri člana i njihove stalne zamjenike iz redova zastupnika.
- (4) Predsjednik Hrvatske gospodarske komore član je Nadzornog odbora po položaju.
- (5) Članovi Nadzornog odbora iz stavaka 2. i 4. ovoga članka imenuju svoje zamjenike koji sudjeluju u radu Nadzornog odbora u slučaju njihove spriječenosti.

- (6) Ministar nadležan za financije predsjednik je Nadzornog odbora, a ministar nadležan za gospodarstvo zamjenik predsjednika.

Ovlaštenja Nadzornog odbora

Članak 18.

- (1) Nadzorni odbor utvrđuje načela poslovne politike i strategije Hrvatske banke za obnovu i razvitak, nadzire vođenje poslova Hrvatske banke za obnovu i razvitak te odlučuje u slučajevima koji su ovim Zakonom ili Statutom stavljeni u njegovu nadležnost. Nadzorni odbor može zaključivanje određenih poslova ili vrste poslova uvjetovati svojom prethodnom suglasnošću.
- (2) Nadzorni odbor imenuje i opoziva predsjednika i članove Uprave te zastupa Hrvatsku banku za obnovu i razvitak prema predsjedniku i članovima Uprave.

Donošenje Statuta i drugih akata

Članak 19.

- (1) Statut i druge akte čije je donošenje stavljeno u njegovu nadležnost donosi Nadzorni odbor.
- (2) Nadzorni odbor donosi Statut kvalificiranom većinom glasova tričetvrtine prisutnih članova, ali najmanje natpolovičnom većinom glasova svih članova.
- (3) Druge akte i odluke Nadzorni odbor donosi natpolovičnom većinom glasova prisutnih članova, uz obveznu prisutnost najmanje polovice svih članova.
- (4) Prijedlog Statuta, te drugih akata i odluka Nadzornom odboru na donošenje podnosi Uprava.
- (5) Način rada Nadzornog odbora utvrđuje se Statutom i Poslovníkom o radu Nadzornog odbora.

Predmet Statuta

Članak 20.

- (1) Statutom se pobliže uređuje način rada, poslovanje i unutarnji ustroj Hrvatske banke za obnovu i razvitak.
- (2) Statut mora sadržavati odredbe o:
1. predmetu poslovanja i sjedištu Hrvatske banke za obnovu i razvitak;
 2. tijelima Hrvatske banke za obnovu i razvitak, načinu njihova rada i njihovoj nadležnosti;
 3. unutarnjem ustroju i nadležnostima radnika s posebnim ovlaštenjima;
 4. provođenju tehničke i financijske kontrole u provedbi kreditiranja;
 5. unutarnjoj kontroli i reviziji.

- (3) Statut može, pored odredbi navedenih u stavku 2. ovoga članka, sadržavati i odredbe o drugim pitanjima značajnim za poslovanje Hrvatske banke za obnovu i razvitak.

Poslovna godina
Članak 21.

Poslovna godina je kalendarska godina.

Financijski izvještaji i revizija poslovanja
Članak 22.

- (1) Godišnje financijske izvještaje Hrvatske banke za obnovu i razvitak utvrđuje Nadzorni odbor te ih podnosi na potvrdu Hrvatskom saboru.
- (2) Godišnji financijski izvještaji prihvaćeni su kada ih potvrdi Hrvatski sabor.
- (3) Reviziju financijskih izvještaja Hrvatske banke za obnovu i razvitak obavljaju ovlaštena revizorska društva, a odluku o izboru revizorskog društva za pojedinu poslovnu godinu donosi Nadzorni odbor na prijedlog Uprave.
- (4) Za reviziju poslovanja i financijskih izvještaja Hrvatske banke za obnovu i razvitak nadležna je državna revizija.

Supsidijarna primjena i isključenje od primjene drugih propisa
Članak 23.

- (1) Ukoliko ovim Zakonom nije drugačije određeno, na ustroj i poslovanje Hrvatske banke za obnovu i razvitak na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o trgovačkim društvima koje se odnose na društvo s ograničenom odgovornošću te odredbe Zakona o bankama, osim odredaba koje se odnose na odobrenje središnje banke za pružanje bankovnih i ostalih financijskih usluga te osnivanje podružnica i pravnih osoba, nadzor središnje banke, osiguranje uloga, posebnu upravu, likvidaciju, stečaj i kaznene odredbe.
- (2) Na Hrvatsku banku za obnovu i razvitak ne primjenjuju se propisi o izdvajanju i održavanju obveznih pričuva kod središnje banke te o ograničenju opsega i dinamike porasta plasmana, propisi o ustrojstvu i načinu rada tijela državne uprave te propisi o državnim službenicima i dužnosnicima, propisi o sklapanju kreditnih i jamstvenih poslova izvanproračunskih korisnika, Zakon o osiguranju, kao ni drugi propisi koji reguliraju odnosnu materiju.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 24.

- (1) Dinamika uplate temeljnog kapitala iz članka 5. stavka 1. ovoga Zakona utvrđuje se za pojedinu godinu Državnim proračunom.
- (2) Propis iz članka 10. stavka 6. ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske donijet će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (3) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak ("Narodne novine" broj 33/92, 76/93, 108/95 i 8/96).
- (4) Sva prava i obveze Hrvatske banke za obnovu i razvitak nastale do dana stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju i dalje na snazi do ispunjenja.
- (5) Stupanjem na snagu ovoga Zakona članovi tijela Hrvatske banke za obnovu i razvitak nastavljaju obnašati dužnost do isteka mandata.

Stupanje na snagu

Članak 25.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

Članak 1. – Predmet Zakona

Na sustavan način određuje predmet novog Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (u daljnjem tekstu: Prijedlog zakona).

Ujedno ponovno uvodi određenje HBOR-a kao posebne financijske institucije, što je bilo regulirano Zakonom o HKBO-u (NN 33/92). HBOR je državna investicijska banka na koju se prvenstveno primjenjuju odredbe važećeg Zakona o HBOR-u (u daljnjem tekstu: važeći Zakon) kao posebnog zakona, a tek podredno Zakona o bankama. Stoga i Hrvatska narodna banka (u daljnjem tekstu: HNB) ocjenjuje HBOR kao posebnu financijsku instituciju. Posebne financijske institucije su npr. i Kreditanstalt für Wiederaufbau (u daljnjem tekstu: KfW), Mađarska razvojna banka, Europska investicijska banka, Europska banka za obnovu i razvitak, Svjetska banka itd.

Članak 2. – Položaj i cilj Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Definira dvije temeljne odrednice HBOR-a - razvojna i izvozna banka, te cilj HBOR-a – poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva. HBOR je svojim djelovanjem, od osnutka 1992. godine do danas, izrastao u jednog od nositelja obnove i razvitka gospodarstva Republike Hrvatske, kako velikog gospodarstva tako i malog i srednjeg privatnog poduzetništva, te je navedena uloga naglašena ovim člankom.

Ujedno nedvojbeno utvrđuje da je HBOR banka te, sukladno članku 2. stavku 4. Zakona o bankama, može koristiti naziv "banka", kao što je to npr. dopušteno i KfW-u člankom 11. stavkom 1. Zakona o KfW-u.

Članak 3. – Tvrtka i sjedište

Člankom 3. utvrđuje se tvrtka i skraćena tvrtku HBOR-a.

Dodatno propisuje tvrtku HBOR-a na engleskom jeziku koja glasi "*Croatian Bank for Reconstruction and Development*". U dosadašnjem poslovanju s inozemstvom HBOR se povremeno koristio i prijevodom svoje tvrtke na engleski jezik. Budući da se HBOR, ne upisuje u sudski registar, potrebno je na javno dostupnom mjestu utvrditi tvrtku na engleskom jeziku koja je praktično već u uporabi.

Sjedište HBOR-a je u Zagrebu.

Dodatno propisuje izgled pečata HBOR-a kojime se ovjeravaju službeni dokumenti, uvažavajući postojeći izgled i štiteći njegov sadržaj.

Članak 4. – Pravna osobnost

Člankom 4. utvrđuje se da je HBOR pravna osoba, dodatno razrađujući navedenu odredbu na način da HBOR definira kao pravnu osobu javnog prava. Isto određenje sadržano je npr. i u članku 1. st. 1. Zakona o KfW-u.

Osobe javnog prava su pravne osobe osnovane temeljem posebnih propisa (npr. Hrvatska narodna banka, Hrvatska radiotelevizija, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja itd.), ili u skladu s općim propisima koji takvim osobama daju javne ovlasti

(npr. visokoškolske i obrazovne ustanove itd.). Nad osobama javnog prava, osim ako nije drukčije propisano, ne provodi se stečaj niti iste mogu prestati likvidacijom prema općim propisima, a za njihove obveze odgovaraju njihovi osnivači. (tako i čl. 1a. i 13. Zakona o KfW-u). Osobe javnog prava redovito imaju posebne zadaće i ovlaštenja, kao i HBOR.

HBOR se ne upisuje u sudski registar.

Članak 5. – Temeljni kapital

Sukladno važećem Zakonu, temeljni kapital HBOR-a iznosi 3.700.000.000,00 kn. Do kraja 2006. godine Republika Hrvatska će u cijelosti uplatiti temeljni kapital HBOR-a određen važećim Zakonom. S obzirom na ulogu HBOR-a u razvoju hrvatskog gospodarstva te radi osiguranja daljnjeg rasta aktive HBOR-a i razvojnih ciljeva kreditiranja hrvatskog gospodarstva kroz poticajne kamatne stope, predlaže se povećanje temeljnog kapitala HBOR-a na 7.000.000.000,00 kuna. Povećanjem temeljnog kapitala i daljnjim rastom aktivnosti HBOR-a omogućit će se uravnotežen gospodarski razvitak svih krajeva Republike Hrvatske te otvaranje novih radnih mjesta.

Utvrđuje se da temeljni kapital uplaćuje Republika Hrvatska. Prijedlog zakona, za razliku od važećeg Zakona, umjesto Vlade Republike Hrvatske kao odlučujuću pri određivanju dinamike uplate temeljnog kapitala utvrđuje Republiku Hrvatsku. Time se, u biti, dovodi u sklad Zakon o HBOR-u s postojećim propisima temeljem kojih državni proračun donosi Republika Hrvatska tj. Hrvatski sabor.

Dodatno se Prijedlogom zakona utvrđuje i da temeljni kapital HBOR-a čini jedan poslovni udio koji je nedjeljiv, neprenosiv i ne može biti predmetom zaloge. Time se potvrđuje sadašnja situacija te, i u buduću, štiti stopostotno državno vlasništvo nad HBOR-om. Navedenu zabranu sadrži i čl. 50. st. 2. Zakona o HNB-u te čl. 1. st. 5. Zakona o KfW-u.

Članak 6. – Članstvo u trgovačkim društvima i međunarodnim organizacijama

Utvrđuje ovlaštenje HBOR-a na osnivanje i članstvo u trgovačkim društvima u zemlji i inozemstvu te međunarodnim financijskim institucijama i organizacijama. Odluku o navedenom članstvu, prema Prijedlogu zakona, donosio bi Nadzorni odbor HBOR-a.

I bez naglašavanja ovlaštenja HBOR-a na osnivanje i članstvo u trgovačkim društvima, ista mogućnost postoji budući se na HBOR, sukladno važećem Zakonu, a i prema Prijedlogu novoga, podredno primjenjuje Zakon o trgovačkim društvima. Međutim, ovime se ta mogućnost nedvojbeno potvrđuje te dodatno utvrđuje i mogućnost sudjelovanja HBOR-a u međunarodnim financijskim institucijama i organizacijama (tako npr. i čl. 6. Zakona o HNB-u).

S obzirom na ulogu i značaj HBOR-a, predmet djelatnosti i planove daljnjeg razvitka, a također uzimajući u obzir pregovore Republike Hrvatske o pristupanju Europskoj uniji te prisutnost HBOR-a na međunarodnim financijskim tržištima, smatramo potrebnim ovakvu odredbu unijeti u Zakon.

Članak 7. – Pribavljanje sredstava

Propisuje načine pribavljanja sredstava za obavljanje poslovnih djelatnosti HBOR-a (zajmovi, krediti, obveznice) te mogućnost zaduženja u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

Članak 8. - Odgovornost za obveze

Utvrđuje da za svoje obveze HBOR odgovara cijelom svojom imovinom (tako i Zakon o trgovačkim društvima).

Utvrđeno je da za obveze HBOR-a jamči Republika Hrvatska. Međutim, Prijedlogom je već postojeće zakonsko jamstvo Republike Hrvatske precizirano kao bezuvjetno, neopozivo i plativo na prvi poziv te da je obveza Republike Hrvatske kao jamca solidarna i neograničena (tako npr. Zakon o ustanovama). Ujedno se jasnije utvrđuje valjanost jamstva na temelju samog zakona, bez potrebe izdavanja posebne jamstvene isprave. Ovakav prijedlog izrastao je iz praktičnih iskustava u zaduživanju na inozemnim tržištima novca i kapitala. Naime, Republika Hrvatska je u razdoblju od 1992. godine do danas jamčila za obveze HBOR-a trideset puta, od čega su korisnici jamstava (kreditori) u dvadeset slučajeva zahtijevali izdavanje posebne jamstvene isprave iako je u važećem Zakonu utvrđeno jamstvo Republike Hrvatske za obveze HBOR-a. Međutim, kako postojećim zakonom nije jasno specificirana sama priroda jamstva, kreditori HBOR-a inzistirali su na izdavanju posebne isprave o jamstvu kojom će Republika Hrvatska potvrditi prirodu svog jamstva. Iz tog razloga su postupci zaduženja HBOR-a, uzimanjem kredita i izdavanjem obveznica, potrajali duže (zbog provođenja postupka ishoda jamstvene isprave) što je u nekoliko slučajeva onemogućilo HBOR-u korištenje povoljnije situacije na međunarodnim tržištima. Stoga se ovim prijedlogom nastoje riješiti problemi zamijećeni u praksi te izbjeći slične situacije ubuduće, skratiti postupak zaduženja te rasteretiti državni aparat za poslove izdavanja posebnih isprava o jamstvu za jamstvo već utvrđeno Zakonom.

Članak 9. – Oporezivanje

Utvrđeno je da HBOR nije obveznik poreza na dobit.

Članak 10. – Predmet poslovanja

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica Republika Hrvatska se obvezala uskladiti postojeće zakone i buduće propise o zaštiti tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom Europske unije. Utvrđeno je osiguranje od netržišnih rizika. Sukladno propisima Europske unije koji su transponirani u nacionalno zakonodavstvo u obliku Zakona o državnim potporama i Uredbe o državnim potporama, nije dopuštena državna potpora u dijelu osiguranja od utrživih (tržišnih) rizika.

Tržišnim (utrživim) rizicima smatraju se kratkoročni (trajanje rizika do 2 godine) komercijalni i politički rizici prema javnim i privatnim dužnicima sa sjedištem u državama članicama EU i sljedećim državama OECD-a: Australija, Kanada, Island, Japan, Novi Zeland, Norveška, Švicarska, SAD. Svi ostali rizici (što uključuje rizike od katastrofa - rat, revolucija, prirodne nepogode, nuklearne nezgode) te komercijalne i političke rizike u trajanju preko 2 godine i u državama koje nisu gore navedene, smatraju se netržišnim (neutrživim) rizicima.

Prijedlogom je utvrđeno da poslove osiguranja izvoza od netržišnih rizika HBOR obavlja u ime i za račun Republike Hrvatske, a s obzirom na česte promjene u regulativi Europske unije u dijelu tržišnog nadmetanja, utvrđeno je da će Vlada Republike Hrvatske donijeti poseban propis kojom će regulirati navedenu materiju. Umjesto regulacije tog pravnog područja Zakonom o HBOR-u (koji bi zbog čestih promjena u

zakonodavstvu Europske unije mogao brzo zastarjeti i postati suprotan međunarodno preuzetim obvezama Republike Hrvatske), ovlaštenje na donošenje propisa o osiguranju izvoza od netržišnih rizika povjerava se Vladi Republike Hrvatske i time omogućava njihova brza prilagodba promjenama u zakonodavstvu Europske unije.

Stavkom 3. utvrđeni su financijski poslovi i usluge putem kojih HBOR obavlja svoje djelatnosti.

Članak 11. – Način obavljanja djelatnosti i upravljanje rizicima

Utvrđuje da HBOR svoje djelatnosti provodi izravno i neizravno (putem poslovnih banaka i drugih pravnih osoba) čime se izjednačuju oba načina obavljanja djelatnosti. Naime, od 1992. godine (od osnutka HBOR-a) do danas HBOR je izrastao u državnu banku koja gotovo polovicu svojih aktivnosti obavlja izravno tj. odobrava kredite i pruža ostale bankarske usluge izravno krajnjim korisnicima. Zbog navedenog, predloženo je izjednačavanje oba načina obavljanja djelatnosti i u zakonskom tekstu.

Također se sukladno postojećoj praksi utvrđuje da HBOR svoje poslove obavlja u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu, kao što to i čini npr. kreditiranjem kupaca domaćih izvoznika.

Utvrđuje se da plasmani HBOR-a moraju biti osigurani na, u bankarskom poslovanju, uobičajen način. Također je utvrđena obveza HBOR-a upravljati rizicima na način da isti budu svedeni na najmanju mjeru, s time da je Prijedlogom zakona dodatno naglašena primjena načela bankarskog poslovanja.

Članak 12. – Financijsko poslovanje

S obzirom na cilj i ulogu HBOR-a (razvitak hrvatskog gospodarstva putem poticajnih kamatnih stopa) HBOR ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti. Utvrđuje raspored dobiti poslovne godine u rezerve HBOR-a.

U slučaju zahtjeva Vlade Republike Hrvatske za odobrenjem plasmana ispod tržišnih uvjeta, naknaditi iz državnog proračuna sredstva koja osiguravaju očuvanje vrijednosti kapitala. Navedena odredba terminološki je usklađena te je upotpunjena obvezom Vlade Republike Hrvatske da, prilikom takvog zahtjeva, istom odlukom utvrdi i visinu, način i vrijeme uplate razlike do visine prihoda koji bi bili ostvareni plasmanom pod tržišnim uvjetima. Navedena odredba razrađena je zbog obveze HBOR-a poslovati na način da ostvarenim prihodima podmiri rashode i rizike iz poslovanja.

Članak 13. – Tijela Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Definira tijela HBOR-a – Uprava i Nadzorni odbor – redosljedom Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o bankama.

Članak 14. – Sastav Uprave i mandat

Utvrđuje broj članova Uprave - tri člana (predsjednik i dva člana), njihovo imenovanje i opoziv od strane Nadzornog odbora, te se Prijedlogom utvrđuje njihov mandat sukladno Zakonu o bankama.

Članak 15. – Zastupanje i odlučivanje

Utvrđeno je ovlaštenje Uprave na zastupanje i vođenje poslova HBOR-a.

Po uzoru na Zakon o KFW-u (čl. 6. st. 3.), utvrđuje se skupno zastupanje Uprave sada je utvrđeno da su obvezujuće izjave valjane samo ako su potpisane od strane dva člana Uprave. Također je utvrđen i način odlučivanja Uprave. Po uzoru na postojeće rješenje (Statut, Poslovnik o radu Uprave) utvrđeno je odlučivanje natpolovičnom većinom glasova svih članova Uprave.

Članak 16. – Prava i obveze predsjednika i članova uprave

Utvrđuje prava i obveze predsjednika i članova Uprave i njihovo reguliranje ugovorom kojeg sa svakim članom Uprave zaključuje predsjednik Nadzornog odbora.

Članak 17. – Nadzorni odbor

Utvrđeno je da Nadzorni odbor broji devet članova.

Sastav Nadzornog odbora utvrđen je na način da su pet članova ministri u Vladi Republike Hrvatske s time da su ministar nadležan za financije i ministar nadležan za gospodarstvo obvezni članovi Nadzornog odbora, a preostala tri ministra imenuje Vlada Republike Hrvatske iz resora nadležnih za razvitak, turizam, poljoprivredu, zaštitu okoliša ili graditeljstvo. Ovakvim rješenjem se nastoji izbjeći neusklađenost Prijedloga zakona odnosno sastava Nadzornog odbora u slučaju promjene resora između ministarstava, spajanja ili razdvajanja ministarstava odnosno promjene naziva.

Preostali članovi Nadzornog odbora su, kao i do sada, predsjednik Hrvatske gospodarske komore i tri zastupnika Hrvatskog sabora.

Članak 18. - Ovlaštenja Nadzornog odbora

Utvrđuje ovlaštenja Nadzornog odbora.

Članak 19. – Donošenje Statuta i drugih akata

Utvrđeno je da Nadzorni odbor donosi Statut HBOR-a i druge akte u njegovoj nadležnosti.

Pobliže se razrađuje način donošenja odluka Nadzornog odbora. Zadržana je kvalificirana većina prilikom donošenja Statuta te je utvrđen način donošenja ostalih akata i odluka. Po uzoru na Zakon o KfW-u (čl. 7 st. 4.), za donošenje ostalih akata i odluka predviđena je natpolovična većina prisutnih članova, ali uz obavezan kvorum polovice svih članova.

Članak 20. – Predmet Statuta

Propisuje obvezne odredbe Statuta.

Članak 21. – Poslovna godina

Propisuje podudaranje poslovne s kalendarskom godinom.

Članak 22. – Financijska izvještaji i revizija poslovanja

Propisuje utvrđivanje godišnjih financijskih izvješća HBOR-a od strane Nadzornog odbora.

Utvrđuje da godišnja izvješća potvrđuje Hrvatski sabor, a ne Vlada Republike Hrvatske. Time se otklanja nelogičnost prema kojoj godišnja izvješća potvrđuju i Vlada i Hrvatski sabor. Prije razmatranja na Hrvatskom saboru, godišnja izvješća obavezno se razmatraju i na Vladi Republike Hrvatske te nema potrebe da ih zasebno potvrđuju oba tijela.

Također uvodi obvezu revizije po ovlaštenoj revizorskoj tvrtki koji utvrđuje navedenu mogućnost, ali ne i obvezu.

Stavkom 4. utvrđuje se obveza revizije poslovanja HBOR-a od strane državne revizije.

Članak 23. – Supsidijarna primjena i isključenje od primjene drugih propisa

Utvrđuje da se na HBOR, osim odredaba Prijedloga zakona, primjenjuju i odredbe Zakona o trgovačkim društvima u dijelu društva s ograničenom odgovornošću te odredbe Zakona o bankama.

Odredbe Zakona o bankama čija je primjena Prijedlogom zakona isključena su odredbe koje nisu primjenjive na HBOR s obzirom na osnivanje HBOR-a posebnim zakonom, ustroj, položaj i poslove HBOR-a:

- odobrenje središnje banke za pružanje bankovnih i ostalih financijskih usluga (čl. 33. - 40.),
- odobrenje središnje banke za osnivanje podružnica (čl. 41. i 45. st. 2.),
- suglasnost središnje banke za osnivanje pravnih osoba (čl. 84.),
- nadzor središnje banke (čl. 115. – 131.),
- osiguranje uloga (čl. 85.),
- posebna uprava (čl. 135. – 143.),
- likvidacija (čl. 144. – 155.),
- stečaj (čl. 156. – 171.) i
- kaznene odredbe (čl. 182. – 190.).

Izričito su isključene od primjene još i odredbe:

- propisa o držanju obveznih pričuva kod središnje banke i ograničenju opsega i dinamike porasta plasmana;
- propisa o sklapanju kreditnih i jamstvenih poslova izvanproračunskih korisnika - zbog obveza i ograničenja koja se primjenjuju na pravne osobe u većinskom izravnom ili neizravnom državnom vlasništvu prilikom sklapanja kreditnih i jamstvenih poslova, a koje su nespojive sa zadaćom banke. Tako npr. Zakon o proračunu (čl. 94.) određuje da pravna osoba u većinskom izravnom ili neizravnom državnom vlasništvu sklapa kreditne poslove s inozemstvom ili daje jamstva na osnovi suglasnosti Vlade, ako vrijednost posla ili jamstvo prelazi iznos utvrđen zakonom o izvršavanju državnog proračuna (za 2006. godinu – 7.500.000,00 kn). Takve odredbe ograničavajuće su za rad banke, posebno razvojne banke, gdje veliki broj plasmana prelazi navedeni iznos te bi primjenom ovakvih odredbi bilo onemogućeno svakodnevno poslovanje banke i odobravanje kredita bez suglasnosti Vlade. Također, prilikom zaduženja na domaćem

ili međunarodnom tržištu novca, ovakve odredbe onemogućavaju brzu prilagodbu uvjetima na tržištu te korištenje povoljnijih uvjeta zaduženja;

- propisa o državnoj upravi te o državnim službenicima i dužnosnicima - zbog jasnog određenja da HBOR nije upravna organizacija i ne spada pod režim državne uprave;
- Zakona o osiguranju - zbog brojnih implikacija kao što su npr. kapital, pravni oblik, načela poslovanja itd. društava za osiguranje; sve budući da Zakon o osiguranju područjem svojega reguliranja utvrđuje i osiguranje kredita, jamstava i raznih financijskih gubitaka (što je dio HBOR-ovih poslova osiguranja izvoza u ime i za račun Republike Hrvatske te će se navedeni poslovi regulirati posebnom Uredbom Vlade sukladno čl. 10. st. 5. Prijedloga zakona);

Članak 24. – Prijelazne i završne odredbe

Stavak 1. propisuje određivanje dinamike uplate temeljnog kapitala državnim proračunom za pojedinu godinu koji donosi Republika Hrvatska.

Stavak 2. propisuje pravodobno donošenje Uredbe o osiguranju izvoza.

Stavak 3. određuje prestanak važenja važećeg Zakona.

Stavci 4. i 5. određuju ostanak svih stečenih prava i preuzetih obveza HBOR-a na snazi (pravni kontinuitet) bez obzira na donošenje novog Zakona odnosno prestanak važenja starog, te nastavak mandata članova tijela HBOR-a do isteka istog.

Članak 25. – Stupanje na snagu

Određuje stupanje na snagu novog Zakona.